

Příklad výukové aktivity k vybrané minimální doporučené úrovni pro úpravy očekávaných výstupů

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách

Náměty na zapojení žáka s LMP ve 2. ročníku

Autor: PhDr. Kamila Balharová, Mgr. Jitka Altmanová

Naplňované očekávané výstupy:

Žák: ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách.

Žák s LMP: ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy (psací tvar i/y) a odlišuje délku samohlásek.

Ročník: 2.

Průběh hodiny:

V období kolem pololetí ve 2. ročníku se začíná obvykle probírat pravopis tvrdých a měkkých souhlásek. U žáka s LMP však ještě nebývá dokončen nácvik čtení a psaní všech hlásek. Přesto tito žáci velmi rádi dělají to, co jejich třída. Ve třídě jsou přítomni i žáci se specifickými poruchami učení. Před učitelem pak stojí výzva, jak vše skloubit.

Například jeden diktát lze psát se všemi žáky a každé může mít své přizpůsobení. Pokud učitel používá pracovní sešity, kde jsou doplňovací cvičení, může je využít. Jen doporučuji vhodně doplňovací cvičení zkrátit.

- Žáci píší diktát.
- Žáci se specifickými poruchami učení doplňují do doplňovacího cvičení pouze vynechaná i/y. Mají před sebou doplňovací cvičení – tedy zrakovou oporu. Slyší, jak ho učitel čte – mají stejný text, jako diktuje učitel. Získávají tedy čas vzpomenout si na pravidlo, podle kterého mají doplnit správné i/y, a to napsat.
- Žáci s LMP také mohou psát doplňovací cvičení jako diktát, ale potřebují větší míru podpory – v tomto konkrétním případě náповědu, jaké i/y mají doplnit.

Příklad diktátu:

Rodiče se bojí o své děti. Kdypak se vrátíš? Přijdu hned. Hodiny na zdi ukazují tři. Kluci se projíždějí na zamrzlém rybníce. Určitě se to naučím.

Doplňování – úprava pro žáky s dyslexií (větší písmo, bezpatkový font písma, každá věta je na samostatném řádku) zjednodušuje orientaci v textu. Mohou používat tabulku

rozdělení na samohlásky a souhlásky – viz příloha.

Rod__če se boj__ o své dět__.

Kd__pak se vrát__š?

Př__jdu hned.

Hod__n__ na zd__ ukazuj__ tř__.

Kluc__ se proj__žděj__ na zamrzlém r__bn__ce.

Urč__tě se to nauč__m.

Doplňování – úprava pro žáky s LMP

Žák s LMP může mít stejné doplňovací cvičení jako žáci s poruchami učení. Jen je potřeba ho doplňování naučit, připravit ho na to, aby věděl, co má dělat. Tuto fázi nácviku je vhodné před prvním doplňováním udělat se všemi dětmi, ne vždy je to jasné dětem se specifickými poruchami učení s poruchou pozornosti. Potřebují nasměrovat pozornost na místo, kam mají písmena doplňovat.

Úprava pro žáka s LMP by měla odpovídat cvičením, která je žák zvyklý vyplňovat. Pak se cítí bezpečně a podává dobré výkony.

Rod__če se boj__ o své dět__.

Kd__pak se vrát__š?

Př__jdu hned.

Hod__n__ na zd__ ukazuj__ tř__.

Kluc__ se proj__žděj__ na zamrzlém r__bn__ce.

Urč__tě se to nauč__m.

Hodnocení a zkušenosti:

Pokud jsou v pracovním sešitě, který žáci používají ve škole, vyznačená místa k doplnění barvou, je žákovi s LMP vhodné i doplňovací cvičení upravit stejným způsobem. Žák s LMP často ulpívá na zvládnuté dovednosti, chce ji opakovat, ale jen těžko zvládá

změny, nesnadno se přizpůsobuje.

Cvičení psal žák s LMP formou doplňování s celou třídou. Žák věděl, že bude hodnocen, jak se mu podaří napsat správně tvar psacího i/y, jeho délky a umístění na lince. O tom, které i/y do textu patří, nemusel přemýšlet. Vytvořila jsem dvě kartičky. Na jedné bylo tiskací „i“, na druhé tiskací „y“. Kartičky sloužily jako nápověda žáka s LMP. Asistent pedagoga sedící vedle žáka s LMP mu vždy ukázal, které i/y má doplnit. Tvar a délku už určoval žák sám. Za tyto dovednosti byl i hodnocen. Když jsem neměla asistenta pedagoga (byl například nemocný), posadila jsem si žáka s LMP do první lavice, kartičky s písmeny i/y položila před něj a při diktátu jsem mu ukázala já, jaké písmeno má doplnit.

Pro žáka s dyslexií je výhodnější větší písmo, bezpatkový font písma. Když je každá věta na samostatném řádku, zjednodušuje mu to orientaci v textu. Může používat tabulku rozdělení na samohlásky a souhlásky k připomenutí pravidla – viz příloha.

Po napsání diktátu v různých variantách se mi v rámci kontroly osvědčilo použít bzučák – pomůcka pro žáky s SPU - a zaměřit při kontrole pozornost žáků pouze na kontrolu délek ve slovech, která doplňovali. Kontrola tak postupovala po jednotlivých krocích – nejprve délku s dětmi, které měly doplňovací cvičení. Potom jsem četla diktát ještě jednou a žáci si měli kontrolovat vše ostatní. Při psaní se jak žáci s SPU, tak žák s LMP soustředí obvykle jen na jednu dovednost. Žák s LMP na to, aby napsal správný tvar a žák s SPU, aby doplnil správné i/y. Proto považuji v tomto období za výhodné opakovat všem žákům postup při kontrole vlastního písemného projevu. Kontrola délek za pomoci bzučáku pomáhala nejen žákům s SPU, ale i žákovi s LMP.

Příloha – tabulka pro žáky se specifickými poruchami učení

souhlásky	samohlásky
tvrdé h c h k r d t n	a e i y o u ě
měkké ž š č ř c j d' t' ň	á é í ý ó ú ů
obojetné b f l m p s v z	

Tabulka 1. Rozdělení na samohlásky a souhlásky.